© 2020. Casa de Editură GRAFOART®
Toate drepturile rezervate.

Culegerea textelor și dactilografierea computerizată: George Andrei Butcă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
LUPU, JEAN
Borne pe cale / Jean Lupu. - București : Grafoart, 2020
ISBN 978-606-747-096-3

821.135.1

EDITURA MUZICALĂ GRAFOART
București, str. Brașov nr. 20

LIBRĂRIA MUZICALĂ *GEORGE ENESCU*
București, piața Sfinții Voievozi nr. 1

TEL. : 0747 236 278 (07-GRAFOART) ; 021 315 07 12
E-MAIL : GRAFOART1991@GMAIL.COM
COMENZI ON-LINE : WWW.LIBRARIAMUZICALA.RO

Jean Lupu

BORNE PE CALE

GRAFOART

LIBRIS We know books

I. Gânduri despre muzică

1. Muzica în viaţa noastră şi a societăţii

1.1. Colocviu cu George Enescu[1]

Cunoscut lumii întregi ca un muzician de geniu, George Enescu şi-a cucerit acest atribut în toate cele cinci laturi de manifestare a personalităţii sale artistice: compozitor, violonist, pianist, dirijor şi pedagog. Toate aceste însuşiri purtau şi pecetea supremei sale calităţi – dragostea şi respectul faţă de om.

Locuitorii Slatinei s-au putut delecta şi ei de două ori cu arta inegalabilă a lui George Enescu. În 1924, când personalitatea sa se afirmase pe toate meridianele globului, George Enescu revine în ţară pentru un nou turneu provincial. Primul popas îl face în oraşul Slatina, unde soseşte întovărăşit de acompaniatorul său preferat, Nicu Caravia. Evenimentul era aşteptat cu o justificată curiozitate. Este primit în gară de către studenţii slătineni, veniţi din Bucureşti special, dornici să trăiască aceste înălţătoare momente alături de concitadinii lor. I-au mai ieşit în întâmpinare, cu cântece, elevii liceelor de băieţi şi fete şi ai şcolii profesionale de fete. A avut loc o manifestare spontană, care evidenţiază preţuirea, stima şi simpatia de care se bucura Enescu în rândul oamenilor de rând; cu toată

[1] Ziarul „Oltul", 23.05.1968, supliment.

opoziţia sa, studenţii au deshămat caii, trăgând ei trăsura până în centrul oraşului.

Enescu refuză invitaţia prefectului, a altor locuitori din oraş şi chiar a vărului său slătinean, doctorul Vasile Eniu, care doreau să-l găzduiască şi, conform obiceiului său, trage la hotelul oraşului. Era sigur că aici nu va fi reţinut în discuţii interminabile şi, înainte sau după concert, va mai putea să adauge câteva măsuri la „opera vieţii sale" – *Oedip*, la care a lucrat 25 de ani şi care acum se contura tot mai precis. Şi de această dată îşi respectă, deci, proverbialul său principiu: „să te odihneşti de muncă, prin muncă".

Concertul a avut loc în sala actualului cinematograf „Victoria". Biletele fuseseră epuizate, iar sala era arhiplină de spectatori; lucru lăudabil, Enescu le-a rezervat studenţilor, gratuit, locuri în primele rânduri. Aceasta a fost una din zilele cu cele mai înalte trăiri artistice din viaţa bătrânului oraş, Slatina, moment de neuitat al înălţării sale spirituale pe culmile artei enesciene.

A doua zi, George Enescu a fost condus la gară de mai marii oraşului cu fanfara liceului, după care urmau zeci de admiratori, fascinaţi cu o zi în urmă de colocviul sensibil cu marele artist. Entuziasmul şi căldura cu care Enescu şi alţi artişti celebri au fost primiţi la Slatina constituie dovezi ale receptivităţii slătinenilor faţă de artă, în general, şi de muzică, în special. Nedumereşte de aceea faptul că azi, când în capitală există atâtea teatre şi formaţii muzicale, Slatina este omisă din circuitul turneelor lor.

1.2. Coruri numai pentru concursuri sau prezenţe artistice permanente?[2]

LIBRIS We know books

Cu câteva săptămâni în urmă, şi-a reluat repetiţiile, după o pauză de aproape trei luni, cea mai veche formaţie corală din judeţul nostru, sexagenarul cor al Sindicatului Învăţământ Slatina. Cauzele acestei stagnări – nedorite şi neîntâlnite până acum în activitatea prestigioasei formaţii – ne-au fost dezvăluite, cu obiectivitate şi cu competenţă, de trei dintre cei mai statornici componenţi ai săi: prof. Maria Ungureanu, învăţătorul Vasile Rădulescu şi economistul Alexandru Anastasiu.

Prof. Maria Ungureanu – „Activez în această formaţie din 1952 şi am răspuns de activitatea sa timp de opt ani. Consider că nicio altă împrejurare nu i-a mobilizat pe membrii corului nostru într-o măsură mai mare ca acest concurs, în care am obţinut menţiunea întâi pe ţară. Au fost coriști care şi-au manifestat ataşamentul chiar prin renunţarea la concediu în perioada respectivă.

Ce a urmat după acest eveniment este de-a dreptul de neînţeles. Entuziasmul s-a risipit, activitatea s-a reluat foarte târziu, iar sărbătorirea succesului a fost privită cu indiferenţă de factorii care ar fi putut să trăiască aceeaşi bucurie cu cei sărbătoriţi. De aceea în loc de concluzii închei cu întrebarea: cine poartă vina apatiei ce a cuprins ulterior corul nostru?"

Înv. Vasile Rădulescu – „Marea majoritate a colegilor se consideră şi acţionează ca membri ai unei familii lărgite, uniţi prin nobilul ideal al realizării artistice. Mai mult ca oricând,

[2] Un rechizitoriu diplomatic adresat organelor de partid şi de stat, care răspundeau de cultură; el a şi avut efectul scontat; publicat în „Oltul", miercuri, 7.01.1970.

acest ideal îi antrenase pe absolut toţi colegii noştri de formaţie cu şase-şapte luni în urmă, când am primit costume în valoare de 90000 lei şi apoi am înregistrat cel mai frumos succes din activitatea noastră. Ulterior însă, unele greşeli de tact ale organizatorilor au redus mult din entuziasmul coriştilor. Cei în a căror obligativitate de serviciu intră şi preocuparea faţă de acest cor, mai ales după faza finală, nu au făcut acest lucru şi astfel au demobilizat pe toţi cei care au depus suflet în animarea lui. Întrebăm pe cei vizaţi: răspunsul şi atenţia lor a fost la aceeaşi înălţime? Categoric, nu! Au arătat că interesul le-a fost numai până aici şi că probabil se va mai manifesta la fel tot în asemenea împrejurări".

Alexandru Anastasiu – „În ultimii 10-15 ani activitatea corului s-a rezumat numai la manifestările ocazionate de aniversarea zilelor festive şi la prezentarea în concursurile artistice de amatori. Mai înainte însă ne pregăteam şi susţineam spectacole-concert, în Slatina şi în turneu prin diferite oraşe. Şi acum un an pregătisem circa 15 piese cu care se putea organiza un bogat şi variat concert coral, dar propunerile noastre au rămas fără rezultat. Susţin cu toată convingerea astfel de manifestări căci, mai mult decât în alte împrejurări, acestea sudează şi stimulează colectivul, fie şi numai prin simplele aprecieri pe care le-ar face publicul meloman asupra formaţiei. Şi să nu mi se spună că nu avem melomani în oraşul nostru sau că slătinenii n-ar mai avea nevoie de educaţie estetică şi de superioare momente de relaxare".

Observaţiile pertinente, reclamate de preocuparea permanentă pentru dezvoltarea şi înflorirea acestui cor, observaţii expuse cu claritate şi cu exigenţă de cei trei coriști intervievaţi, formează obiectul unor consideraţii de utilitate imediată. Consideraţii cărora trebuie să li se dea curs de

urgență. Pregătirea corului să aibă un scop bine stabilit. Se știe că orice efort făcut fără un țel este neconvingător, nu dă satisfacția muncii făcute cu plăcere și, apoi, împrăștie forțele. Majoritatea coriștilor desfășoară cu plăcere această activitate, fiindcă muzica face parte din felul lor de a fi și de a se manifesta. Ataşamentul lor nu trebuie însă folosit subiectiv şi unilateral, numai pentru a justifica munca unora şi a răspunde unor chemări imediate. Trebuie să i se redea corului nostru funcția pentru care au fost şi sunt create aceste formații: de a populariza valorile artistice ale literaturii corale universale şi româneşti şi de a ajuta pe oameni să devină mai buni, mai blânzi, cum spunea marele Enescu – „şi nu numai ca o hărțuită, dar neglijată formație « de serviciu »".

LIBRIS | We know books

1.3. Ilustrare convingătoare a roadelor talentului şi dăruirii – Marginalii la recentul concert al Corului Camerata – [3]

A fost la început o dragoste pentru muzica corală în inima unui tânăr profesor. Şi cum acest profesor plin de inițiativă găseşte întotdeauna modalitățile de transpunere în practică a unui deziderat, a trecut treptat, dar nu fără greutăți, la depistarea celor mai bune elemente vocale, în vederea alcătuirii acelui „instrument", prin care să-şi exteriorizeze, ca pe o necesitate, trăirile şi sensibilitatea muzicală – corul. Aşa a apărut şi şi-a început repetițiile, în octombrie 1972, Corul Camerata al Liceului Pedagogic Slatina, care sâmbătă, 10 noiembrie, şi-a aniversat un an de existență, oferind melomanilor, cu acest prilej, un reprezentativ concert.

[3] Publicat în „Oltul", Anul VI, nr. 1779, joi, 15.11.1973.

Programul a început într-o disciplină care anticipa calitatea spectacolului ce avea să ne poarte continuu de la pastoralele şi elegiacele piese: „Vino sub clar de lună", „Dolce miseria", „Inima mi-e vrăjită" la expansivele şi ritmatele piese: „Hai, vino", „Au joli jeu", de la delicateţea piesei „Mama", la grandoarea „Corului vânătorilor" sau a imnului Liceului pedagogic – în primă audiție, compus de profesorul şi totodată, dirijorul formației, Alexandru Stanciu, pe versurile învățătoarei Lia Bărbulescu.

Acest univers muzical, executat în limbile originale: română, franceză, italiană, spaniolă, a cuprins lucrări începând cu secolul XV, de Jacob Regnart, Orlando di Lasso, Clément Janequin, Juan del Encina, Palestrina, şi continuând cu creația românească (Ioan D. Chirescu, Ion Hartulary-Darclée) etc. O mențiune specială se impune cu această ocazie: am asistat şi am aplaudat, în evoluția lor, frumusețea, delicateţea şi omogenitatea vocilor, îndeosebi a solistei Popa Luana, din anul V, puterea lor de interiorizare şi redare expresivă, multicoloră şi sensibilă a variatelor imagini muzicale, tehnica vocală deosebită a coristelor, evoluția promițătoare a orchestrei de cameră, talentul, simțul proporțiilor şi memoria muzicală a dirijorului. În aceeaşi seară, am ascultat patru lucrări compuse de prof. Alexandru Stanciu, care confirmă că este şi un compozitor veritabil, lansat încă din anii studenției, atribut care-i aduce mai multă valoare. Această măiestrie a sa s-a putut vedea şi din aranjamentele pe trei voci ale lucrărilor care, în original, fuseseră scrise pentru coruri mixte.

Felicitări se cuvin şi conducerii şcolii, sub a cărei grijă s-a putut dezvolta atât de armonios această formație în numai un an, timp în care a susținut aproximativ 20 de concerte cu peste 30 de piese, în Slatina, Slătioara, Piatra-Olt, Caracal etc. Se

impune acum ca acest instrument de influenţare educativă şi estetică a publicului, Corul Camerata, să fie tot mai mult pus în valoare.

LIBRIS | We know books

1.4. Pledoarie pentru…
O stagiune muzicală permanentă [4]

Alături de numeroase alte iniţiative, care vin în întâmpinarea satisfacerii setei de cultură a publicului slătinean, prin organizarea de manifestări menite să conducă la o eficientă educaţie estetică, mâine, 1 martie, la ora 18, se va inaugura în sala de lectură a bibliotecii orăşeneşti cursul de iniţiere muzicală. Organizat sub forma unui cerc al melomanilor, cursul îşi propune, pentru perioada care urmează, o serie de teme accesibile, interesante, ce vor fi prezentate, atractiv şi competent, de către profesoarele Ileana Corilă, Elena Pop, Astrid Krischer de la Şcoala de Muzică. În felul acesta, instituţia noastră îşi lărgeşte sfera de influenţare, prin cuprinderea iubitorilor de muzică, a unui public mai larg.

Prima temă – „Caietul de muzică înlocuieşte cartea cu chipuri a Evului Mediu (Preclasicismul)" – prezentată de profesoara Ileana Corilă, va fi urmată de altele care, într-o succesiune logică, vor prilejui participanţilor cunoaşterea unor importante sectoare ale istoriei muzicii, exemplificările fiind menite să adâncească anumite aspecte ale fenomenului muzical, surprins în complexitatea şi specificitatea sa: „Clasicismul vienez: Haydn – părintele simfoniei", „Beethoven, marele simfonist şi deschizător de drumuri", „Romantismul în muzică", „Şcolile naţionale", „Enescu – corifeu al muzicii româneşti" etc.

Consider, totodată, că instituţiile culturale din oraş ar trebui să colaboreze mai intens cu noi, pentru a conferi, treptat, acestei iniţiative caracteristicile şi amploarea unei adevărate stagiuni muzicale la Slatina. Şcoala de muzică din localitate este în măsură să asigure, cu profesorii şi elevii săi, un spectacol pe lună, iar pentru celelalte concerte se pot încheia contracte cu formaţiile liceelor de muzică din Craiova şi Piteşti, cu cele ale Conservatorului „Ciprian Porumbescu" Bucureşti – care, după câte ştim, sunt dornice să trimită la Slatina corul de studio, orchestra simfonică, orchestra de cameră etc. –, precum şi cu Filarmonica din Craiova, cu care s-a mai colaborat în anii trecuţi.

Am fi îndreptăţiţi să afirmăm atunci, că oraşului nostru i se creează, astfel, posibilitatea diversificării peisajului său cultural-artistic, prin cuprinderea unor zone de maximă importanţă în educarea publicului larg.

1.1.5. Muzica – limbaj universal [5]

Astăzi muzica este folosită cu eficienţă în medicină, în industrie şi chiar şi în agricultură. În sistemele de învăţământ ea a fost folosită însă dintotdeauna, dovedindu-şi valoarea educativă şi, în acelaşi timp, potenţând munca la celelalte obiecte de învăţământ.

Cu toate acestea se constată o înstrăinare tot mai pronunţată a tineretului faţă de muzica cultă şi de această situaţie nu ei sunt cei vinovaţi, ci adulţii care nu le îndrumă

[4] Publicat în „Oltul", 29.04.1975, pag. 2.

[5] Publicat în revista „Muzica", anul XXXVII, nr. 12 (423), 12.1987.

primii paşi către sălile de concerte. Tinerii, ca orice om, nu pot îndrăgi ceea ce nu cunosc. Că ei simt necesitatea practicării muzicii ne-o dovedeşte convingător realitatea – peste tot întâlneşti tineri care, din nevoia de frumos, dar în limitele accepţiunii lor, îşi improvizează o muzică sterilă, apatică şi demobilizatoare în compania unei chitări. În acelaşi timp în sălile de concerte, unde reverberează marea muzică a secolelor, prea puţini sunt tinerii care se expun acestui focar educativ şi exerciţiu al spiritului. Or astăzi nevoia de frumos artistic este mai mare ca oricând. Suprasolicitarea nervoasă, pe care o presupune integrarea în ritmul accelerat al existenţei şi adaptarea la vastele orizonturi noi ce se deschid, necesită o relaxare, un contact mai strâns şi mai sistematic cu arta.

Muzica – limbaj universal – se adresează tuturor pământenilor, fără deosebire de vârstă, sex, profesie etc. Cercetătorii au dovedit că muzica preclasică, şi îndeosebi muzica lui Bach, este unanim acceptată, că decodificarea mesajului aşa-zisei „muzici grele" nu constituie o problemă pentru nou-născuţi, care dovedesc o înclinaţie nativă spre audierea muzicii culte. Rămâne factorilor responsabili misiunea să întreţină şi să dezvolte această pornire spre frumos, pe care o au, de altfel, şi animalele, şi chiar plantele.

Dacă tinerii de la ţară sunt sensibilizaţi de frumuseţile naturii în mijlocul căreia trăiesc şi muncesc şi de frumuseţea artei populare, cu care se însoţesc, tineretul de la oraşe, crescut între zidurile de beton ale blocurilor, rămâne cu suflet de beton dacă nu se va urmări, deliberat, sensibilizarea lui prin intermediul disciplinelor şi activităţilor artistice.

Tinerii sensibili, cu o capacitate afectivă superioară, reprezintă un teren mult mai fertil pentru idealurile societăţii

noastre; ei vor fi pentru părinţi şi pentru educatori ca o pastă uşor de modelat după cerinţele codului nostru etic.

1.6. Frumuseţe artistică şi bogăţie lăuntrică [6]

Inspectoratul Şcolar al Municipiului Bucureşti, în colaborare cu Centrul de Conservare şi Valorificare a Tradiţiei şi Creaţiei Populare a Municipiului Bucureşti, Uniunea Compozitorilor, Asociaţia Corală Naţională din România şi Fundaţia „Jora", a găsit necesar să repună în drepturi arta cântului coral, care are vechi tradiţii în viaţa poporului român, organizând concursul coral şcolar „Bucureşti '92".

Etapei de preselecţie, din 21-22 martie a.c., i-au răspuns benevol 26 de formaţii şcolare din capitală, pentru ca, pe parcursul zilelor de 6-7 iunie, în cinstea Zilei Internaţionale a Copilului, cele 15 formaţii selecţionate pentru finală să se întreacă în armonie, în frumuseţe şi bogăţie lăuntrică, cu un repertoriu ales liber şi în asistenţa unui juriu de cea mai înaltă competenţă şi probitate profesională. După evoluţia lor şi în cinstea lor au cântat corurile de copii: Minisong, Symbol, al Palatului Copiilor din Bucureşti şi al Palatului Copiilor din Chişinău. Ultimul, care a susţinut şi un concert coral integral la Liceul de Artă „George Enescu", a stabilit legături trainice, adevărate „poduri de flori" spirituale între cele două maluri ale Prutului. Dirijorul Eugen Mamot şi corul său Lia Ciocârlia din Chişinău au demonstrat unitatea vieţii spirituale a românilor de pe ambele maluri ale Prutului, iar sălile arhipline au demonstrat unitatea în cuget şi simţiri cu fraţii lor de pe scenă.

---

[6] Publicat în „Tribuna învăţământului", luni, 15.06.1992, pag. 2.